معاون پژوهش حوزه علمیه استان تهران: با نگاه ویترینی به برنامه‌های پژوهشی مخالفم

1395-3-3

حجت الاسلام سهرابی در جلسه هم اندیشی معاونین پژوهش استان تهران که مورخ 27 اردیبهشت ماه با حضور معاونین و مسئولین پژوهش مدارس علمیه استان برگزار شد، از نقدها و پیشنهادات بسیار ارزنده معاونین محترم سپاسگزاری نمودند و به این نکته اشاره داشتند: بنده و مجموعه معاونت پژوهش در ستاد، از نقدها و پیشنهادات مفید شما بسیار استفاده خواهیم کرد و امیدوارم همه دوستان در جلساتی که در آینده حداقل به صورت فصلی تشکیل خواهد شد شرکت کنند و مسائل خود را بر اساس موضوع جلسه که به اطلاع خواهد رسید، با صراحت بیان کنند و این قطعاً موجب پیشرفت و رشد خواهد بود.

معاون پژوهش استان تهران در ادامه اذعان کرد: هم اکنون پیش نویس سند راهبردی پژوهش که دغدغه بنده و بسیاری از معاونین پژوهش مدارس علمیه است آماده شده و پس از انجام امور مقدماتی، برای مشورت و همفکری با دوستان در اختیار قرار خواهد گرفت. حجت الاسلام سهرابی، در خصوص رویکرد کلی معاونت، به این مسئله اشاره کردند که سیاست اصلی بنده در پژوهش حوزه تهران، مبتنی بر فرهنگ‌سازی پژوهشی و فضاسازی برای رونق بیشتر فعالیت‌های علمی طلاب است.

در ادامه، به بخش‌هایی از سخنرانی حجت الاسلام سهرابی، اشاره می‌شود:

ایجاد مسئله پژوهشی، محصول فراهم‌سازی فضای آزاد اندیشی در حوزه

تا در ذهن یک طلبه پرسشی ایجاد نشود قطعاً به دنبال پاسخ آن نخواهد رفت و عملاً پژوهشی نیز شکل نخواهد گرفت؛ ایجاد فضای باز علمی و فضای بحث برانگیز، همان عاملی است که می‌تواند ذهن و ضمیر طلاب را درگیر کرده و آن‌ها را با انبوهی از سؤالات و چالش‌ها روبرو سازد. ما به فضاسازی علمی در حوزه نیاز داریم. رهبر انقلاب بارها درباره »آزاداندیشی« در فضای علمی صحبت کرده‌اند؛ ولی واقعاً از چه طریقی می‌توان به ایجاد چنین فضا و زمینه ای در حوزه کمک کرد؟ در حال حاضر فضای علمی مناسبی در حوزه وجود ندارد و از این جهت است که وقتی بیش از اندازه به جشنواره‌های علمی همچون جشنواره علامه حلی تأکید می‌شود، به جای آنکه زمینه‌ای برای رشد بیشتر را فراهم کند، بعضاً موجب آفات و آسیب‌هایی همچون کپی بودن درصد بسیار بالای آثار ارسالی به دبیرخانه هم شده است. در چنین فضایی نباید جشنواره جدی انگاشته شود. بنده با نگاه ویترینی به جشنواره علامه حلی (ره) مخالفم و از این جهت در الگوی محاسبه فعالیت مدارس علمیه، ضریب کمیت را بسیار پایین آورده و بر کیفیت، بیش از پیش تأکید کرده‌ایم. با این همه، جشنواره در جای خودش برای فضاسازی و فرهنگ سازی لازم است ولی نه اینکه جشنواره هدف تلقی شود.

حمایت پسینی از فعالیت‌های مدارس‌علمیه در حوزه نشر

دوستان اشاره کردند که در ارزیابی نشریات مدارس، بسیار سخت‌گیری می‌شده است؛ کارشناسان و ارزیابان ستاد برای ارزیابی آثار ارسالی به دبیرخانه منشورات، علیرغم مشغله‌های فراوان، واقعاً وقت می‌گذاشتند و با رویکرد آموزشی سعی داشتند که نقاط ضعف مقالات را به نویسندگان آن‌ها توضیح دهند، اما از این جهت که معاونین پژوهش مدارس، اصل این مقالات را هم با سختی و گاه با اکراه و اجبار از طلاب می‌گرفتند، در مرحله پس از ارزیابی، عملاً زمینه رفع اشکالات مقالات فراهم نمی‌آمد. از سوی دیگر، تمامی فرایندهای نشریه اعم از ارزیابی، ویرایش ساختاری و محتوایی، طراحی، صفحه آرایی، چاپ و نشر و حتی توزیع، تماماً توسط نیروهای ستاد پژوهش استان انجام می‌گرفت! این مسئله باعث می‌شد که توان و زمان زیادی از ستاد صرف این کارها شود. اما رویکرد جدید این است که تمام امور نشریه به خود مدارس واگذار شود و معاونت پژوهش پس از انتشار نشریات، آن‌ها را بررسی کرده و بر اساس قوت شاخص‌های شکلی و محتوایی از آن‌ها حمایت خواهد کرد و به عبارتی حمایت‌ها پسینی خواهد بود.

ضرورت انکارناپذیر تشکیل جلسات علمی در حوزه

یکی از اساسی‌ترین کارهایی که می‌توان برای فضا سازی، فرهنگ‌سازی و ایجاد روحیه و انگیزه علمی در حوزه انجام داد، برگزاری انواع جلسات علمی در حوزه علمیه است. این مسئله در حال حاضر فوق‌العاده دارای اهمیت است. برگزاری جلسات نقد، مناظره و مباحثه علمی در حوزه می‌تواند رونق علمی ایجاد کند و هر قدر که فضا برای ارائه بحث‌ها آزادتر باشد بهتر است.

»نهاد سازی« و »نیروسازی« از اهم موضوعات سند راهبردی پژوهش

یکی از مباحثی که در درج شده »نهادسازی« است. ما در حوزه، نهادهای علمی نداریم. کانون‌های علمی یکی از نهادهایی است که می‌تواند به صورت خودجوش و درون‌زا به ایجاد روح علمی در حوزه کمک کند. اگر کانون‌های علمی بر اساس دغدغه‌های علم محور، موضوع محور و یا مسئله محور در مدارس علمیه راه اندازی شود، از دل آن‌ها نشریات، مقالات و جلسات علمی بیرون خواهد آمد. انجمن‌های علمی نیز ویژه اساتید است و می‌تواند برکات بسیاری داشته باشد. مسئله دیگر، »شوراهای مشورتی« است. تشکیل شوراهای مشورتی و کارشناسی از اموری است که می‌تواند پشتوانه مشاوره‌ای پژوهش در تهران را تأمین یا تکمیل کند؛ مثل شورای مدرسان روش پژوهش.

»نیروسازی« نیز یکی دیگر از مباحث جدی در سند راهبردی است که در چهار حوزه عموم طلاب، اساتید، مدیران، متولیان پژوهش و نخبگان پژوهشی، مطرح است. برای نیروسازی و تربیت اساتید روش تحقیق، با مجموعه ای که به صورت کاملاً حرفه ای دوره‌های تربیت مدرس روش تحقیق کارگاهی را انجام می‌دهند رایزنی کرده‌ایم؛ ولی از آنجا که هزینه برگزاری این دوره‌ها بسیار بالاست در حال تلاش برای تأمین منابع مالی آن هستیم.